

**Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút**

**Edícia: Porovnávacie analýzy
15/2024**

Vybrané aspekty rodinného práva v štátoch EÚ

Martin Mališka

**Bratislava
september 2024**

Postavenie odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj oddelenie Parlamentná knižnica a oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

porovnávací analýza	informácia	prehľad
bulletín	infografika	rešerš

V oblasti vzdelávania Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Vybrané aspekty rodinného práva v štátoch EÚ

Anotácia

Materiál sa venuje trom vybraným aspektom rodinného práva. Prvá časť sa zameriava na možnosť uzavretia predmanželskej zmluvy a rozsahu uplatnenia predmanželskej zmluvy. Ďalšia časť sa venuje bezpodielovému spoluvlastníctvu manželov a možnostiam jeho rozšírenia, zúženia alebo vylúčenia manželmi. Tretia časť sa zaoberá možnosťou „mimosúdneho“ rozvodu manželstva a prípadne úpravou práv a povinností rodičov voči maloletým deťom.

Kľúčové slová

rodinné právo, predmanželská zmluva, bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, rozvod

Selected aspects of family law in the EU member states

Annotation

The material focuses on three selected aspects of family law. The first part focuses on the possibility of concluding a prenuptial agreement and the scope of application of the prenuptial agreement. The next part deals with community property of spouses and the possibilities of its expansion, narrowing or exclusion by spouses. The third part deals with the possibility of an "out-of-court" divorce and possibly the arrangement of the rights and obligations of parents towards minor children.

Keywords

family law, prenuptial agreement, community property, divorce

Vypracoval: Mgr. Martin Mališka, odbor Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka PI

Materiál slúži najmä pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom odboru Parlamentný inštitút a autorov. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Obsah

1. Úvod	6
2. Predmanželská zmluva	7
2.1 Česká republika	7
2.2 Dánske kráľovstvo	7
2.3 Estónska republika	8
2.4 Fínska republika	8
2.5 Francúzska republika	9
2.6 Holandské kráľovstvo	9
2.7 Chorvátska republika	9
2.8 Lotyšská republika	10
2.9 Maďarsko	10
2.10 Nemecká spolková republika	10
2.11 Poľská republika	11
2.12 Portugalská republika	11
2.13 Slovinská republika	11
2.14 Španielske kráľovstvo	12
2.15 Švédске kráľovstvo	12
2.16 Talianska republika	12
3. Majetkové vzťahy manželov a ich úprava	13
3.1 Česká republika	13
3.2 Estónska republika	13
3.3 Fínska republika	14
3.4 Francúzska republika	14
3.5 Holandské kráľovstvo	15
3.6 Chorvátska republika	15
3.7 Lotyšská republika	15
3.8 Maďarsko	15
3.9 Nemecká spolková republika	15
3.10 Poľská republika	16
3.11 Slovinská republika	17
3.12 Španielske kráľovstvo	17
3.13 Švédске kráľovstvo	17
3.14 Talianska republika	17
4. „Mimosúdny“ rozvod	18
4.1 Estónska republika	18

4.2	Francúzska republika.....	19
4.3	Lotyšská republika.....	19
4.4	Portugalská republika.....	20
4.5	Rumunsko	20
4.6	Slovinská republika.....	21
4.7	Španielske kráľovstvo.....	21
5.	Záver	22
6.	Zdroje.....	24

1. Úvod

Pri vypracovaní odpovedí sme použili primárne právne predpisy platné v skúmaných štátoch. Veľmi nápomocným bol aj Európsky portál elektronickej justície, najmä sekcia venujúca sa rodinnému právu¹.

Predmetom skúmania boli tri oblasti: možnosť uzavrieť predmanželskú zmluvu, možnosti modifikácie bezpodielového spoluvlastníctva manželov a možnosť „mimosúdneho rozvodu“.

Slovenská právna úprava nepozná inštitút predmanželskej zmluvy.

V bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (ďalej len ako „BSM“) je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou:

- vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj
- vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a
- vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnenému nástupcovi pôvodného vlastníka.²

Manželia sa môžu dohodnúť na rozšírení alebo zúžení rozsahu BSM. Môžu sa aj dohodnúť na vzniku BSM ku dňu zániku manželstva. Tieto dohody musia mať formu notárskej zápisnice.³

Slovenská právna úprava neumožňuje „mimosúdny rozvod“.

¹ Dostupné na: https://e-justice.europa.eu/508/SK/family_matters_amp_inheritance.

² § 143 zákona č. 40/1964 Z. z. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/#paragraf-143>.

³ § 143a zákona č. 40/1964 Z. z. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/#paragraf-143a>.

2. Predmanželská zmluva

2.1 Česká republika

Česká úprava umožňuje snúbencom a manželom upraviť si majetkový režim odlišne od zákonného režimu. Musí mať formu verejnej listiny.⁴ § 717 Občianskeho zákonníka ako príklad uvádza, že takéto dojednanie môže spočívať v oddelení majetku manželov, vzniku spoločného majetku až ku dňu zániku manželstva, v rozšírení alebo zúžení rozsahu zákonného režimu.⁵

Zmluva môže obsahovať akékoľvek dohody a jej predmetom môže byť akákoľvek vec, ak to neodporuje zákonu. Zmluvou možno usporiadať aj majetkové pomery pre prípad zániku manželstva. Ak sa venuje aj usporiadaniu majetkových pomerov pre prípad smrti, tak sa v danej časti považuje za dedičskú zmluvu, ak má jej náležitosti.⁶ Zmluva nesmie vylúčiť schopnosť manžela zabezpečovať rodinu.⁷

Zmluva sa zapisuje do verejného zoznamu, ak je tak v zmluve stanovené, inak na návrh oboch manželov.⁸

2.2 Dánske kráľovstvo

Podľa dánskej právnej úpravy môžu manželia alebo budúci manželia uzatvoriť manželskú zmluvu.⁹ Tá je platná iba, ak je podpísaná oboma manželmi a zapísaná v osobitnom registri.¹⁰

Manželia sa podľa § 12 zákona o finančných vzťahoch manželov môžu dohodnúť, že:

- manžel si ponechá svoj majetok pri delení majetku z dôvodu rozvodu, avšak majetok sa následne rozdelí pri dedičskom konaní po smrti manžela,
- manžel si ponecháva svoj majetok v prípade rozvodu a v prípade smrti ho dedia jeho dediči,
- majetok manžela, ktorý umrie ako prvý sa pokladá za spoločný majetok, a majetok manžela, ktorý prežije sa pokladá za jeho vlastný majetok.

Pokiaľ ide o predmet, tak predmanželská zmluva sa môže týkať:

- jednej alebo viacerých konkrétnych vecí,
- časti majetku podľa spôsobu nadobudnutia,
- percentuálneho podielu majetku manžela alebo jednej alebo viacerých vecí,

⁴ § 716 zákona č. 89/2012 Zb. Občiansky zákonník. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p716>.

⁵ Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p717>.

⁶ § 718 zákona č. 89/2012 Zb. Občiansky zákonník. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p718>.

⁷ § 719 zákona č. 89/2012 Zb. Občiansky zákonník. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p719>.

⁸ § 721 zákona č. 89/2012 Zb. Občiansky zákonník. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p721>.

⁹ § 19 zákona o finančných vzťahoch manželov. Dostupné na: <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2019/774#idb461a437-4327-427f-8a96-acdf65cfddf3>.

¹⁰ § 19 zákona o finančných vzťahoch manželov. Tamže.

- určitej hodnoty jednej alebo viacerých vecí,
- celého majetku s vylúčením určitej hodnoty jednej alebo viacerých vecí.¹¹

Manželia sa môžu v predmanželskej zmluve dohodnúť aj o nárokoch na dôchodok¹², odškodnení za ujmu na zdraví a výplate poistného¹³, o neodňateľných a osobných právach¹⁴, o dlhoch¹⁵ a o majetku, ktorý nahrádza majetok v súkromnom vlastníctve manžela, musí byť spoločný a príjem zo samostatného majetku manžela musí byť spoločný.¹⁶ Trvanie samostatného majetku manžela môže byť časovo ohraničený.¹⁷

2.3 Estónska republika

Manželia môžu ukončiť majetkové vzťahy platné na základe voľby, ktorú medzi sebou urobili pri uzavretí manželstva alebo majetkovej zmluvy manželov, založiť iný majetkový vzťah ustanovený zákonom a v prípadoch stanovených zákonom vykonať zmeny vo vybranom majetkovom režime. Možno ju uzavrieť pred alebo počas manželstva.¹⁸ Manželia musia zmluvu podpísať osobne. Zmluva sa uzatvára pred notárom.¹⁹ Zmeny v majetkovom režime sa registrujú. Zmien v majetkovom režime sa možno voči tretím osobám domáhať iba, ak sú registrované alebo známe tretej osobe.²⁰

2.4 Fínska republika

Fínska právna úprava umožňuje uzavretie predmanželskej zmluvy. Zmluvu možno uzavrieť pred alebo počas manželstva.²¹ Vyžaduje sa písomná forma.²² Zmluva sa musí registrovať, vtedy nadobudne platnosť.²³ Fínska úprava stanovuje, že majetok patrí manželovi. Druhý manžel má manželské právo na majetok toho druhého. V praxi sa tak pri zániku manželstva (čistý) majetok jednotlivých manželov zlúči a rozdelí na polovicu.²⁴ Preto sa predmanželské zmluvy zameriavajú najmä na obmedzenie toho, na čo sa vzťahuje manželské právo druhého manžela.²⁵

¹¹ § 12 zákona o finančných vzťahoch manželov. Tamže.

¹² § 13 a 15 zákona o finančných vzťahoch manželov. Tamže.

¹³ § 16 zákona o finančných vzťahoch manželov. Tamže.

¹⁴ § 17 zákona o finančných vzťahoch manželov. Tamže.

¹⁵ § 18 zákona o finančných vzťahoch manželov. Tamže.

¹⁶ § 25 ods. 2 zákona o finančných vzťahoch manželov. Tamže.

¹⁷ § 14 zákona o finančných vzťahoch manželov. Tamže.

¹⁸ § 59 zákona o rodine. Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072023007?leiaKehtiv>.

¹⁹ § 60 zákona o rodine. Tamže.

²⁰ § 61 zákona o rodine. Tamže.

²¹ § 41 zákona o manželstve. Dostupné na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234#O2L3>.

²² § 42 zákona o manželstve. Tamže.

²³ § 43 a 44 zákona o manželstve. Tamže.

²⁴ § 34 a 35 zákona o manželstve. Tamže.

²⁵ § 41 zákona o manželstve. Tamže.

2.5 Francúzska republika

Vo Francúzsku sa môžu manželia alebo budúci manželia odchýliť od zákonného režimu osobitnými dohodami, ktoré môžu uzavrieť podľa svojho uváženia. Nesmú však odporovať dobrým mravom a ustanoveniam zákona.²⁶

Manželia nemôžu uzavrieť dohodu, ktorej účelom by bola zmena právneho poriadku dedenia. Môžu však ustanoviť, že pri zániku manželstva smrťou jedného z nich má pozostalý právo nadobudnúť alebo prípadne vyčleniť určitý osobný majetok zosnulej osoby, a to za predpokladu, že ho vezme do dedenia podľa hodnoty, ktorú má ku dňu vykonania tejto možnosti.²⁷

Manželská zmluva sa uzatvára pred notárom vo forme verejnej listiny, v prítomnosti a so súhlasom všetkých strán alebo ich zástupcov. Notár vyhotoví osvedčenie, ktoré sa odovzdáva matrikárovi. V sobášnom liste je potrebné uviesť uzatvorenie zmluvy, inak sa jej nemožno domáhať voči tretím osobám, jedine, že by o uzavretí zmluvy boli upovedomení.²⁸ Manželské dohody musia byť vypracované pred uzavretím manželstva a môžu nadobudnúť účinnosť až v deň uzavretia manželstva.²⁹

2.6 Holandské kráľovstvo

Manželia a aj budúci manželia môžu uzavrieť predmanželskú zmluvu³⁰. Musí mať formu zápisnice.³¹ Voči tretím stranám sa možno odvolávať na ustanovenia zmluvy iba v prípade, ak bola v príslušnom registri.³² Strany si môžu v zmluve dohodnúť akékoľvek pravidlá, ak nie sú v rozpore s právnymi normami, dobrými mravmi a verejným poriadkom. Nemožno stanoviť, že jeden bude ručiť za dlh väčším podielom, než je jeho podiel na spoločnom majetku.³³

2.7 Chorvátska republika

Manželská zmluva môže upravovať vzťah k súčasnému a budúcemu majetku. Zmluva musí byť písomná a podpisy notársky overené. Voči tretím osobám sa možno zmluvy možno domáhať iba v prípade, že je registrovaná.³⁴

²⁶ Článok 1387 Občianskeho zákonníka. Dostupné na:

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070721/LEGISCTA000006118084/#LEGISCTA00006118084.

²⁷ Článok 1388 až 1390 Občianskeho zákonníka. Tamže.

²⁸ Článok 1394 Občianskeho zákonníka.

²⁹ Článok 1395 Občianskeho zákonníka.

³⁰ Článok 114 hlavy 8 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: https://wetten.overheid.nl/BWBR0002656/2024-01-01#Boek1_Titeldeel8.

³¹ Článok 115 hlavy 8 Občianskeho zákonníka. Tamže.

³² Článok 116 ods. 1 hlavy 8 Občianskeho zákonníka. Tamže.

³³ Článok 121 hlavy 8 Občianskeho zákonníka. Tamže.

³⁴ Článok 40 zákona o rodine. Dostupné na: <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon>.

2.8 Lotyšská republika

Manželia môžu si môžu zvoliť vlastný právny režim, podľa ktorého sa bude spravovať ich majetok, pred uzavretím manželstva aj počas. Zmluva môže obsahovať aj ustanovenia pre prípad smrti, ale tie sa spravujú dedičským právom.³⁵ Zmluvou si môžu manželia namiesto právnych majetkových pomerov manželov určiť rozluku alebo bezpodielovosť celého majetku manželov.³⁶

Manželia musia podpísať zmluvu osobne, nemôžu sa nechať zastúpiť. Zmluva sa uzatvára podľa notárskych postupov. Voči tretím osobám je zmluva účinná, ak je registrovaná v príslušnom registri, v prípade nehnuteľností aj v katastri.³⁷

2.9 Maďarsko

Manželia a snúbenci môžu si môžu zvoliť vlastný právny režim, podľa ktorého sa bude spravovať ich majetok. Môžu si tiež zvoliť rôzne režimy pre určitú časť majetku a môžu sa čiastočne alebo celkom odchýliť od zákonom stanovených právnych režimov, ak to zákonom nie je zakázané.³⁸ Zmluva môže obsahovať aj ustanovenia o majetku manželov pre prípad smrti.³⁹

Manželská majetková zmluva musí byť podpísaná osobne.⁴⁰ Musí mať formu verejnej listiny alebo aj súkromného dokumentu podpísaného advokátom. Manželia môžu žiadať o vklad zmluvy do registra. Voči tretím osobám je zmluva účinná, ak bola vložená do registra alebo bola tretia strana s jej obsahom oboznámená.⁴¹

2.10 Nemecká spolková republika

V Nemecku môžu manželia, najmä po uzavretí manželstva, upraviť alebo zrušiť vzájomný majetkový režim manželskou zmluvou.⁴² Pri uzatváraní zmluvy musia byť prítomné obe strany a musí zaznamenaná notárom.⁴³ Domáhať sa právnych účinkov vyplývajúcich zo zmluvy možno iba v prípade, že bola tretej strane známa alebo bolo neznáma z dôvodu hrubej nedbanlivosti.⁴⁴

³⁵ Článok 114 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://likumi.lv/ta/id/90223>.

³⁶ Článok 116 Občianskeho zákonníka. Tamže.

³⁷ Článok 115 Občianskeho zákonníka. Tamže.

³⁸ § 4:63 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>.

³⁹ § 4:68 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁴⁰ § 4:64 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁴¹ § 4:65 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁴² § 1408 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/index.html#BJNR001950896BJNE13760237>.

⁴³ § 1410 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁴⁴ § 1412 Občianskeho zákonníka. Tamže.

2.11 Poľská republika

Manželia sa môžu dohodnúť na úprave vzájomných majetkových vzťahov. Takúto dohodu možno uzavrieť aj pred uzavretím manželstva. Úprava majetkových vzťahov môže spočívať v rozšírení alebo zúžení zákonom stanoveného režimu.⁴⁵ Voči tretím osobám sa možno zmluvy dovolávať, ak im jej uzavretie a obsah boli známe.⁴⁶

Zmluva nemôže rozšíriť zákonné spoločenstvo na:

- dedičstvo a dary,
- neodňateľné práva,
- vlastnícke práva, ktoré vyplývajú z osobitných predpisov,
- náhradu za ublíženie na zdraví,
- nesplatené nároky na odmenu za prácu alebo inú zárobkovú činnosť každého z manželov.⁴⁷

2.12 Portugalská republika

Manželia si môžu v predmanželskej zmluve slobodne stanoviť právny režim vzťahujúci sa na ich majetok, či už si vyberú režim upravený v zákone alebo si stanovia vlastné pravidlá. Musia však byť v rámci pravidiel stanovených zákonmi.⁴⁸ Manželia nemôžu zmluvou pozmeniť dedičskú postupnosť manželov alebo tretích strán okrem výnimiek stanovených zákonom, zmeniť rodičovské práva a povinnosti, meniť pravidlá správy majetku manželov, zahrnúť majetok, ktorý je vylúčený článkom 1733.⁴⁹ Predmanželskou zmluvou možno ustanoviť manžela za dediča.⁵⁰ Predmanželská zmluva je platná, ak je podpísaná pred matričným úradníkom alebo formou verejnej listiny.⁵¹

2.13 Slovinská republika

Manželia a snúbenci sa môžu dohodnúť na uzavretí zmluvy, ktorou si upravujú svoje majetkové pomery. Musí mať formu notárskej zápisnice. Ustanovenia sú platné odo dňa uzavretia zmluvy, ak nie je dohodnuté inak. V prípade budúcich manželov je dňom účinnosti deň sobáša, ak nie je dohodnuté inak. Zmluva sa registruje v príslušnom registri, čo je podmienkou jej platnosti⁵². Súčasťou zmluvy o úprave majetkových vzťahov môže byť aj dohoda o vzájomnej podpore

⁴⁵ § 47 zákona o rodine a poručníctve. Dostupné na:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640090059/U/D19640059Lj.pdf>.

⁴⁶ § 47¹ zákona o rodine a poručníctve. Tamže.

⁴⁷ § 49 zákona o rodine a poručníctve. Tamže.

⁴⁸ § 1698 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/decreto-lei/1966-34509075>.

⁴⁹ 1699 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁵⁰ 1700 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁵¹ 1710 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁵² Článok 94 a článok 85 zákona o rodine. Dostupné na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO7556>.

a dohoda o výživnom pre prípad rozvodu.⁵³ Zmluva sa uzatvára pred notárom, ktorý má povinnosť manželov poučiť. Taktiež musí manželom poskytnúť nestranné poradenstvo.⁵⁴

2.14 Španielske kráľovstvo

Manželskou zmluvou možno upravovať zákonný majetkový režim pred uzavretím manželstva alebo po.⁵⁵ Musí mať formu verejnej listiny.⁵⁶ Ustanovenia odporujúce zákonu, dobrým mravom a obmedzujúce rovnosť práv manželov sú neplatné.⁵⁷

2.15 Švédske kráľovstvo

Manželia alebo nastávajúci manželia môžu predmanželskou zmluvou dohodnúť, že majetok patriaci jednému z nich bude jeho osobným majetkom. Novou predmanželskou zmluvou sa môžu dohodnúť, že takýto majetok bude spoločným majetkom. Predmanželská zmluva musí byť písomná, datovaná a podpísaná. Zmluva musí byť registrovaná švédskym daňovým úradom.⁵⁸

2.16 Talianska republika

Manželia a snúbenci sa môžu dohodnúť na uzavretí manželských zmlúv, ktorými by upravovali svoje majetkové pomery. Môžu ich uzavrieť aj pred alebo po uzavretí sobáša. Záujem o úpravu majetkového režimu možno vyhlásiť aj pri sobáši. Inak musí mať formu verejnej listiny.⁵⁹ Vo väčšine prípadov ide o obmedzenie zákonného režimu.⁶⁰

⁵³ Článok 86 zákona o rodine. Tamže.

⁵⁴ Článok 87 zákona o rodine. Tamže.

⁵⁵ Články 1325 a 1326 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1889-4763>.

⁵⁶ Článok 1327 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁵⁷ Článok 1328 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁵⁸ § 3 siedmej hlavy zákona o manželstve. Dostupné na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/aktenskapsbalk-1987230_sfs-1987-230/#K7.

⁵⁹ Článok 162 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://www.altalex.com/documents/news/2014/04/15/del-regime-patrimoniale-della-famiglia>.

⁶⁰ Manželské zmluvy. Dostupné na: <https://www.esteri.it/it/servizi-consolari-e-visti/italiani-all-estero/attinotarili/convenzioni-matrimoniali/>.

3. Majetkové vzťahy manželov a ich úprava

Česko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Chorvátsko, Lotyšsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko nerozlišujú medzi úpravou majetkových vzťahov pred manželstvom a počas manželstva. Používajú ten istý inštitút pre obe situácie. Preto sa v tejto časti venujeme najmä rozsahu, akým sa možno odchyliť od zákonného režimu.

3.1 Česká republika

Spoločné imanie manželov je českou obdobou slovenského BSM.⁶¹

Pokiaľ ide o rozsah, tak česká právna úprava stanovuje, že dohodnutý režim môže spočívať v režime oddelených imaní, v režime vyhradzujúcom vznik spoločného imania ku dňu zániku manželstva, ako aj v režime rozšírenia alebo zúženia rozsahu spoločného imania v zákonomnom režime. Ustanovenia o režime oddelených majetkov sa použijú obdobne v režime vyhradzujúcom vznik spoločného majetku ku dňu zániku manželstva.⁶² Zmluva môže obsahovať akékoľvek dojednanie a týkať sa akejkoľvek veci, ibaže to zákon zakazuje; môže sa týkať najmä rozsahu, obsahu, doby vzniku zákonného alebo iného režimu spoločného majetku, jednotlivých vecí i ich súborov. Zmluvou je možné zmeniť zaradenie už existujúcich i upraviť zaradenie budúcich súčastí imania rozdielne od zákonného režimu. Možno taktiež usporiadať majetkové vzťahy pre prípad smrti.⁶³ Zmluva nesmie vylúčiť schopnosť manžela zabezpečovať rodinu.⁶⁴

3.2 Estónska republika

Majetkové spoločenstvo (est. *varäühisus*) je obdobou slovenského BSM.⁶⁵

Manželia môžu:

- ukončiť majetkové vzťahy platné na základe voľby, ktorú medzi sebou urobili pri uzavretí manželstva alebo majetkovej zmluvy manželov,
- založiť iný majetkový vzťah ustanovený zákonom a
- v prípadoch stanovených zákonom vykonať zmeny vo vybranom majetkovom režime.⁶⁶

Príkladom situácie, keď sa manželia môžu zmluvou odchyliť od právnou úpravou stanoveného pravidla je situácia, keď sa zmluvne dohodne, že na nadkladanie s majetkom druhého manžela, ktorý nepatrí do spoločného majetku, sa nevyžaduje súhlas druhého manžela.⁶⁷ Ďalším príkladom

⁶¹ § 709 a nasl. Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4581178>.

⁶² § 717 zákona č. 89/2012 Zb. Občiansky zákonník. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p717>.

⁶³ § 718 zákona č. 89/2012 Zb. Občiansky zákonník. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p718>.

⁶⁴ § 719 zákona č. 89/2012 Zb. Občiansky zákonník. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p719>.

⁶⁵ § 25 a nasl. zákona o rodine. Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072023007?leiaKehtiv>.

⁶⁶ § 59 zákona o rodine. Tamže.

⁶⁷ § 27¹ ods. 4 zákona o rodine. Tamže.

je ustanovenie, že súhlas manžela sa nevyžaduje na transakcie vykonávané v rámci samostatnej hospodárskej činnosti druhého manžela, ak sa na hospodársku činnosť používa spoločný majetok.⁶⁸ Zmluvou tiež možno určiť odlišne rozsah toho, čo patrí do výlučného vlastníctva manžela.⁶⁹

3.3 Fínska republika

Fínsko má špecifickú úpravu, keď sa majetok nestáva spoločným dňom uzavretia manželstva, ale vzniká iba nárok na majetok manžela. Majetok sa zlučuje pri zániku a následne sa rozdelí.

Fínska úprava stanovuje, že majetok patrí manželovi. V praxi sa tak pri zániku manželstva (čistý) majetok jednotlivých manželov zlúči a rozdelí na polovicu.⁷⁰ Preto sa predmanželské zmluvy zameriavajú najmä na obmedzenie toho, na čo sa vzťahuje manželské právo druhého manžela.⁷¹ Možno tak úplne vylúčiť nárok manželov na majetok druhého manžela, možno ho čiastočne obmedziť, prípadne môže ísť o jednostranné obmedzenie.

3.4 Francúzska republika

Obdobou slovenského BSM je vo Francúzsku právne spoločenstvo (fra. *la communauté légale*).⁷²

Vo Francúzsku sa môžu manželia alebo budúci manželia odchýliť od zákonného režimu osobitnými dohodami, ktoré môžu uzavrieť podľa svojho uváženia. Nesmú však odporovať dobrým mravom a ustanoveniam zákona.⁷³

Manželia nemôžu uzavrieť dohodu, ktorej účelom by bola zmena právneho poriadku dedenia. Môžu však ustanoviť, že pri zániku manželstva smrťou jedného z nich má pozostalý právo nadobudnúť alebo prípadne vyčleniť určitý osobný majetok zosnulej osoby, a to za predpokladu, že ho vezme do dedenia podľa hodnoty, ktorú má ku dňu vykonania tejto možnosti.⁷⁴

⁶⁸ § 29 ods. 2 zákona o rodine. Tamže.

⁶⁹ § 49 ods. 4 zákona o rodine. Tamže.

⁷⁰ § 34 a 35 zákona o manželstve. Dostupné na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234#O2L2>.

⁷¹ § 41 zákona o manželstve. Tamže.

⁷² Článok 1400 a nasl. Občianskeho zákonníka. Dostupné na: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070721/LEGISCTA000006118084/#LEGISCTA00006118084.

⁷³ Článok 1387 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁷⁴ Článok 1388 až 1390 Občianskeho zákonníka. Tamže.

3.5 Holandské kráľovstvo

Holandskou obdobou slovenského BSM je zákonné spoločenstvo majetku (hol. *de wettelijke gemeenschap van goederen*).⁷⁵

Strany si môžu v zmluve dohodnúť akékoľvek pravidlá, ak nie sú v rozpore s právnymi normami, dobrými mravmi a verejným poriadkom. Nemožno stanoviť, že jeden bude ručiť za dlh väčším podielom, než je jeho podiel na spoločnom majetku.⁷⁶

3.6 Chorvátska republika

Manželský majetok (chor. *bračna stečevina*) je obdobou slovenského BSM v Chorvátsku.⁷⁷

Manželská zmluva môže upravovať vzťah k súčasnému a budúcemu majetku.⁷⁸

3.7 Lotyšská republika

Právne majetkové pomery manželov (lot. *laulāto likumiskās mantiskās attiecības*) sú v Lotyšsku obdobou slovenského BSM.⁷⁹

Manželia môžu si môžu zvoliť vlastný právny režim, podľa ktorého sa bude spravovať ich majetok.⁸⁰ Zmluvou si môžu manželia namiesto právnych majetkových pomerov manželov určiť rozluku alebo bezpodielovosť celého majetku manželov (aj pred uzavretím manželstva). Tieto režimy sú stanovené zákonom.

3.8 Maďarsko

Spoločný manželský majetok (maď. *házastársi közös vagyon*) je obdobou slovenského BSM.⁸¹

Manželia si môžu zvoliť vlastný právny režim, podľa ktorého sa bude spravovať ich majetok. Môžu si tiež zvoliť rôzne režimy pre určitú časť majetku a môžu sa čiastočne alebo celkom odchyliť od zákonom stanovených právnych režimov, ak to zákonom nie je zakázané.⁸²

3.9 Nemecká spolková republika

Základný zákonný rámec v Nemecku (nem. *Zugewinnngemeinschaft*) sa odlišuje od slovenského BSM. Tým, že nevznikne spoločný majetok, tak sa majetok nadobudnutý počas

⁷⁵ Článok 93 a nasl. Občianskeho zákonníka. Dostupné na: https://wetten.overheid.nl/BWBR0002656/2024-01-01#Boek1_Titeldeel8.

⁷⁶ Článok 121 hlavy 8 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁷⁷ Článok 36 zákona o rodine. Dostupné na: <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon>.

⁷⁸ Článok 40 zákona o rodine. Tamže.

⁷⁹ § 3:69 Občianskeho zákonníka. Dostupné na:

⁸⁰ Článok 114 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://likumi.lv/ta/id/90223>.

⁸¹ § 3:37 Občiansky zákonník. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>.

⁸² § 3:63 Občianskeho zákonníka. Tamže.

manželstva rozdelí pri zániku majetkového režimu (najbežnejšie smrť alebo rozvod).⁸³ Existuje aj obdoba bližšia slovenskému BSM. Tú však možno dohodnúť zmluvou.⁸⁴

V Nemecku môžu manželia upraviť alebo zrušiť vzájomný majetkový režim manželskou zmluvou.⁸⁵ Judikatúra nemeckých súdov obmedzila zmluvnú slobodu manželov, keď začala zmluvy vyhlasovať za neplatné z dôvodu nemorálnosti alebo jej rozpornosti s dobrou vierou. Príkladom problematických ustanovení môžu byť:

- úplné vylúčenie výživného na starostlivosť o deti,
- úplné vylúčenie výživného z dôvodu choroby alebo staroby,
- vylúčenie vyrovnania dôchodkov bez kompenzácie,
- a iné.

Zmluvu treba posudzovať ako celok, keďže dôvodom neplatnosti môže byť aj jednostranná nevýhodnosť zmluvy.⁸⁶

3.10 Poľská republika

Obdobou slovenského BSM v Poľsku je zákonný majetkový režim (poľ. *ustawowy ustrój majątkowy*).⁸⁷

Manželia sa môžu dohodnúť na úprave vzájomných majetkových vzťahov. Musí mať formu notárskej zápisnice. Úprava majetkových vzťahov môže spočívať v rozšírení alebo zúžení zákonom stanoveného režimu.⁸⁸ Voči tretím osobám sa možno zmluvy dovolávať, ak im jej uzavretie a obsah boli známe.⁸⁹

Zmluva nemôže rozšíriť zákonné spoločenské vzťahy na:

- dedičstvo a dary,
- neodňateľné práva,
- vlastnícke práva, ktoré vyplývajú z osobitných predpisov,
- náhradu za ublíženie na zdraví,
- nesplatené nároky na odmenu za prácu alebo inú zárobkovú činnosť každého z manželov.⁹⁰

⁸³ § 1408 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/index.html#BJNR001950896BJNE13760237>.

⁸⁴ § 1415 a nasl. Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁸⁵ § 1408 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁸⁶ Dostupné na: <https://www.finanztip.de/ehevertrag/>.

⁸⁷ § 31 zákona o rodine a poručníctve. Dostupné na: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640090059/U/D19640059Lj.pdf>.

⁸⁸ § 47 zákona o rodine a poručníctve. Tamže.

⁸⁹ § 47¹ zákona o rodine a poručníctve. Tamže.

⁹⁰ § 49 zákona o rodine a poručníctve. Tamže.

3.11 Slovinská republika

Zákonný majetkový režim (slo. *zakoniti premoženjski režim*) je obdobou slovenského BSM v Slovinsku.⁹¹

Manželia sa môžu dohodnúť na uzavretí zmluvy, ktorou si upravujú svoje majetkové pomery.⁹² Súčasťou zmluvy o úprave majetkových vzťahov môže byť aj dohoda o vzájomnej podpore a dohoda o výživnom pre prípad rozvodu.⁹³

3.12 Španielske kráľovstvo

Spoločný majetok (špa. *sociedad de gananciales*) je španielskou obdobou slovenského BSM.⁹⁴

Manželskou zmluvou možno upravovať zákonný majetkový režim.⁹⁵ Ustanovenia odporujúce zákonu, dobrým mravom a obmedzujúce rovnosť práv manželov sú neplatné.⁹⁶

3.13 Švédske kráľovstvo

Majetok manželov (šved. *giftorättsgods*) je obdobou BSM vo Švédsku.⁹⁷

Manželia môžu predmanželskou zmluvou dohodnúť, že majetok patriaci jednému z nich bude jeho osobným majetkom.⁹⁸

3.14 Talianska republika

Zákonné spoločenstvo (tal. *comunione legale*) je talianskou obdobou slovenského BSM.⁹⁹

Manželia sa môžu dohodnúť na uzavretí manželských zmlúv, ktorými by upravovali svoje majetkové pomery. Musia mať formu verejnej listiny.¹⁰⁰ Vo väčšine prípadov ide o obmedzenie zákonného režimu.¹⁰¹

⁹¹ Články 65 a 66 zákona o rodine. Dostupné na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO7556>.

⁹² Článok 85 zákona o rodine. Tamže.

⁹³ Článok 86 zákona o rodine. Tamže.

⁹⁴ Článok 1344 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1889-4763>.

⁹⁵ Články 1325 a 1326 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁹⁶ Článok 1328 Občianskeho zákonníka. Tamže.

⁹⁷ § 1 a nasl. siedmej hlavy zákona o manželstve. Dostupné na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/aktenskapsbalk-1987230_sfs-1987-230/#K7.

⁹⁸ § 3 siedmej hlavy zákona o manželstve. Tamže.

⁹⁹ Článok 177 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://www.altalex.com/documents/news/2014/04/15/del-regime-patrimoniale-della-famiglia>

¹⁰⁰ Článok 162 Občianskeho zákonníka. Tamže.

¹⁰¹ Manželské zmluvy. Dostupné na: <https://www.esteri.it/it/servizi-consolari-e-visti/italiani-all-estero/attinotarili/convenzioni-matrimoniali/>.

4. „Mimosúdny“ rozvod

Bulharská¹⁰², česká¹⁰³, fínska¹⁰⁴, holandská¹⁰⁵, chorvátska¹⁰⁶, írská¹⁰⁷, litovská¹⁰⁸, luxemburská¹⁰⁹, maďarská¹¹⁰, maltská¹¹¹, nemecká¹¹², poľská¹¹³, rakúska¹¹⁴ a švédka¹¹⁵ právna úprava neumožňuje „mimosúdny“ rozvod.

4.1 Estónska republika

O rozvod môžu manželia požiadať písomne na matrike alebo u notára, ktorý na to má právomoc¹¹⁶. Návrh podávajú manželia spoločne, možno ho podať aj online podpísaný digitálnym podpisom.¹¹⁷ Ak sa jeden z manželov nemôže v odôvodnenom prípade zúčastniť, tak môže podať žiadosť samostatne. Musí však byť overená notárom.¹¹⁸ V návrhu obaja manželia vyhlasujú, že sa chcú rozviesť, že sa nesporia o žiadnych okolnostiach súvisiacich s rozvodom.¹¹⁹

Manželstvo je rozvedené až po uplynutí jedného mesiaca po podaní žiadosti, avšak najneskôr do troch mesiacov od podania žiadosti.¹²⁰ Príslušný úradník stanoví deň zániku

¹⁰² Článok 49 a 50 zákona o rodine. Dostupné na: <https://lex.bg/laws/ldoc/2135637484>.

¹⁰³ § 756 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p756>.

¹⁰⁴ Paragrafy 26 a 28 hlavy 6 zákona o manželstve. Dostupné na:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234#O1L6>.

¹⁰⁵ Článok 150 a nasl. Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0002656/2024-01-01#Boek1>.

¹⁰⁶ Článok 50 zákona o rodine. Dostupné na: <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon>.

¹⁰⁷ Paragraf 38 zákona o rodine (rozvod). Dostupné na:

<https://revisedacts.lawreform.ie/eli/1996/act/33/revised/en/html#SEC38>.

¹⁰⁸ Články 3.52, 3.55, 3.61 a 3.66 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.107687>.

¹⁰⁹ Článok 230 a nasl. Občianskeho zákonníka. Dostupné na:

https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/code/civil/20230923#chapter_19.

¹¹⁰ § 4:20 a nasl. Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>.

¹¹¹ Článok 66A ods. 2 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://legislation.mt/eli/cap/16/eng/pdf>.

¹¹² § 1564 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/_1564.html.

¹¹³ § 56 ods. 1 zákona o rodine a poručníctve. Dostupné na:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640090059/U/D19640059Lj.pdf>.

¹¹⁴ § 46 zákona o manželstve. Dostupné na:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001871>.

¹¹⁵ § 3 hlavy 14 zákona o manželstve. Dostupné na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/aktenskapsbalk-1987230_sfs-1987-230/.

¹¹⁶ Notár musí absolvovať atestáciu o právnom základe rodinného práva, o práve na meno a o postupoch v oblasti rodinného stavu. Notárske osvedčenie organizuje notárska komora v súlade s postupom stanoveným vládou republiky. § 4 ods. 5 zákona o rodinnom stave. Dostupné na:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/106072023063?leiaKehtiv>

¹¹⁷ § 44 ods. 1 a 1¹ zákona o rodinnom stave. Tamže.

¹¹⁸ § 44 ods. 4 zákona o rodinnom stave. Tamže.

¹¹⁹ § 44 ods. 2 zákona o rodinnom stave. Tamže.

¹²⁰ § 45 ods. 1 zákona o rodinnom stave. Tamže.

manželstva.¹²¹ Rozvodu by sa mali zúčastniť obaja manželia¹²², avšak v odôvodnených prípadoch možno rozviesť manželstvo aj za prítomnosti iba jedného z manželov, ak manžel, ktorý nemôže byť prítomný, súhlasil s rozvodom bez svojej prítomnosti.¹²³

4.2 Francúzska republika

Francúzska právna úprava umožňuje „mimosúdny“ rozvod. Podmienkou je vzájomný súhlas manželov listinou spolupodpísanou ich advokátmi a jej zápis do notárskej zápisnice.¹²⁴ Predmetná forma rozvodu však nebude možná, ak aspoň jedno maloleté dieťa, informované o svojom práve byť vypočuté pred súdom, sa domáha práva byť vypočuté pred súdom, alebo ak sa na jedného z manželov vzťahuje jeden z režimov ochrany ustanovených v kapitole II hlavy XI knihy I.¹²⁵

4.3 Lotyšská republika

Manželstvo môže byť rozvedené aj notárom. S rozvodom musia súhlasiť obaja manželia. Manželstvo zaniká dňom vydania potvrdenia o rozvode. Proces je upravený notárskym poriadkom.¹²⁶ Notár môže rozviesť manželstvo, ak manželia nemajú spoločné maloleté dieťa a spoločný majetok alebo ak manželia majú spoločné maloleté dieťa alebo majetok a písomne sa dohodli na úprave práv a povinností k maloletému dieťaťu a rozdelení majetku.¹²⁷

Žiadosť o rozvod sa zapisuje do notárskej zápisnice a notár preveruje, či žiadosť nebola podaná aj u iného notára.¹²⁸ Žiadosť sa zapisuje do príslušného registra.¹²⁹ Notár nemôže rozviesť manželstvo v lehote 30 dní od podania návrhu. Počas stanovenej lehoty môže každý z manželov písomne a bez podmienok stiahnuť svoj súhlas. Ak jeden z manželov stiahne svoj súhlas, tak sa rozvod končí.¹³⁰

¹²¹ § 45 ods. 2 zákona o rodinnom stave. Tamže.

¹²² § 46 ods. 1 zákona o rodinnom stave. Tamže.

¹²³ § 47 zákona o rodinnom stave. Tamže.

¹²⁴ Článok 229 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070721/LEGISCTA000006117751/#LEGISCTA00006117751.

¹²⁵ Článok 229-2 Občianskeho zákonníka. Tamže.

¹²⁶ Článok 69 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://likumi.lv/ta/id/90223>.

¹²⁷ Článok 325 Notárskeho poriadku. Dostupné na: <https://likumi.lv/ta/id/59982-notariata-likums>.

¹²⁸ Článok 327 a 328 Notárskeho poriadku. Tamže.

¹²⁹ Článok 330 Notárskeho poriadku. Tamže.

¹³⁰ Článok 333 a 334 Notárskeho poriadku. Tamže.

4.4 Portugalská republika

O rozvod na návrh oboch manželov, ktorí súhlasia s rozvodom, možno požiadať na matrike.¹³¹ Návrh možno podať aj online formou.¹³² Pred rozvodom je potrebné poučiť manželov o existencii a cieľoch manželskej poradne.¹³³ Súčasťou návrhu sú:

- zoznam spoločného majetku s odhadom jeho hodnoty, ak chcú manželia používať majetok spoločne, tak sa priloží dohoda o spoločnom užívaní majetku alebo žiadosť o prípravu dohody,
- osvedčenie o rozhodnutí súdu, ktorým sa upravoval výkon rodičovských práv a povinností alebo dohoda o výkone rodičovských práv a povinností, ak z manželstva pochádzajú maloleté deti, a súd predtým neupravoval ich výkon,
- dohoda o poskytovaní výživného manželovi, ktorý to potrebuje,
- dohoda o vysporiadaní rodinného sídla,
- osvedčenie o predmanželskej zmluve, ak bola podpísaná,
- dohoda o určení miesta spoločenských zvierat.¹³⁴

Predmetné dohody sú posúdené zamestnancom matriky, ktorý môže vyzvať manželov na ich zmenu, ak nechránia ich záujmy alebo záujmy detí. Z uvedeného dôvodu môže požiadať o predloženie dôkazov a vykonanie úkonov.¹³⁵ Ak predložené dohody dostatočne nechránia záujmy jedného z manželov, tak sa odmietne udeliť súhlas a prípad sa predloží súdu.¹³⁶

Dohodu o výkone rodičovských práv a povinností posudzuje príslušná prokuratúra. Manželia môžu svoju dohodu zmeniť tak, aby reflektovala výhrady prokuratúry. Ak sa nepodarí dosiahnuť dohodu, ktorú by prokuratúra odsúhlasila, tak sa prípad predloží súdu.¹³⁷

4.5 Rumunsko

Rumunská úprava umožňuje rozviesť manželstvo aj „mimosúdne“. Manželia musia súhlasiť s rozvodom a nesmú mať maloleté deti. V predmetnom prípade môže matrika alebo notár v mieste uzavretia manželstva alebo posledného spoločného bydliska manželov potvrdiť zánik manželstva.

Notár môže potvrdiť zánik manželstva aj v prípade, že manželia majú maloleté deti, ak sa manželia dohodnú na všetkých otázkach týkajúcich sa priezvisk, výkonu rodičovských práv

¹³¹ Článok 1773 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/decreto-lei/1966-34509075>.

¹³² Viď <https://eportugal.gov.pt/en/servicos/pedir-o-divorcio-por-mutuo-consentimento>.

¹³³ Článok 1774 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/decreto-lei/1966-34509075>.

¹³⁴ Článok 1775 Občianskeho zákonníka. Tamže.

¹³⁵ Článok 1776 Občianskeho zákonníka. Tamže.

¹³⁶ Článok 1778 Občianskeho zákonníka. Tamže.

¹³⁷ Článok 1776-A Občianskeho zákonníka. Tamže.

a povinností, stanovenia bydliska detí, spôsobov udržiavania osobných vzťahov a stanovenia príspevku rodičov na výdavky súvisiace s výchovou, vzdelávaním, školskou dochádzkou a odborným vzdelávaním detí.¹³⁸

Musí sa poskytnúť 30 dní na rozmyslenie. Ak manželia trvajú na rozvoде, tak sa potvrdí zánik manželstva bez určenia viny.¹³⁹ Proti negatívne mu rozhodnutiu matriky alebo notára (ak nie sú splnené podmienky pre rozvod) nie sú dostupné opravné prostriedky, ale manželia sa môžu obrátiť na súd, aby rozvedol ich manželstvo na základe spoločného súhlasu alebo iného dôvodu.¹⁴⁰

4.6 Slovinská republika

Slovinsko umožňuje rozviesť manželstvo aj pred notárom. Manželia nesmú mať maloleté deti, musia sa dohodnúť na rozdelení spoločného majetku a prípadnom výživnom. Notár spíše zápisnicu. Manželstvo zaniká dňom podpisu zápisnice.¹⁴¹

4.7 Španielske kráľovstvo

V Španielsku existuje možnosť rozviesť manželstvo aj „mimosúdne“. Zánik manželstva potvrdzuje notár notárskou zápisnicou. To neplatí pre diplomatických a konzulárnych zástupcov, ktorí pri vykonávaní notárskych právomocí nemôžu potvrdiť zánik manželstva.¹⁴²

Splnené musia byť podmienky stanovené v článku 82: uplynuli aspoň tri mesiace of uzavretia manželstva, musí byť spísaná spoločná dohoda manželov, ktorou vyjadrujú rozhodnú vôľu manželstvo rozviesť a upravujú všetky následky spojené s rozvodom, a nemajú spoločné maloleté deti. S úpravou následkov spojených s rozvodom manželstva musia vyjadriť súhlas staršie deti (po dosiahnutí 18 rokov) a emancipované maloleté deti¹⁴³ s opatreniami, ktoré sa ich týkajú keďže nemajú vlastný príjem a bývajú v spoločnej domácnosti.¹⁴⁴

¹³⁸ Článok 375 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://legislatie.just.ro/Public/DetailiiDocument/175630>.

¹³⁹ Článok 376 Občianskeho zákonníka. Tamže.

¹⁴⁰ Článok 378 Občianskeho zákonníka. Tamže.

¹⁴¹ Článok 97 zákona o rodine. Dostupné na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO7556>.

¹⁴² Článok 87 Občianskeho zákonníka. Dostupné na: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1889-4763>.

¹⁴³ Ide o deti, ktoré majú aspoň 16 rokov, a emancipovali sa spod rodičovskej autority. Existujú dva spôsoby. Podľa článku 241 Občianskeho zákonníka sa môže dieťa emancipovať na základe rozhodnutia jeho rodičov. Druhú možnosť upravuje článok 244 Občianskeho zákonníka. Dieťa môže žiadať o emancipáciu vo vymedzených prípadoch. Rozhoduje súd.

¹⁴⁴ Článok 82 Občianskeho zákonníka. Tamže.

5. Záver

Predkladaný materiál sa zaoberal troma oblasťami: možnosťou uzavretia predmanželskej zmluvy, možnosťou upraviť majetkové vzťahy manželov a možnosťou „mimosúdneho“ rozvodu.

Identifikovali sme **16 štátov** (Česko, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Chorvátsko, Lotyšsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko), ktoré umožňujú uzatvoriť predmanželskú zmluvu.

Každá z krajín kladie formálne požiadavky na predmanželskú zmluvu. Česko vyžaduje formu verejnej listiny, Dánsko podpis oboma manželmi, Estónsko uzatvorenie zmluvy pred notárom, Fínsko vyžaduje písomnú zmluvu, Francúzsko uzatvorenie zmluvy pred notárom vo forme verejnej listiny, v Lotyšsku musí byť zmluva podpísaná osobne a podľa notárskych postupov, Maďarsko vyžaduje formu verejnej listiny alebo súkromného dokumentu kontrastovaného právnikom, dokumenty musia byť osobne podpísané, Nemecko uzatvorenie pred notárom, Poľsko vyžaduje formu notárskej zápisnice, Portugalsko na matrike alebo vo forme verejnej listiny, Slovinsko uzatvorenie zmluvy u notára, Španielsko formou verejnej listiny, Švédsko vyžaduje písomnosť, datovanie zmluvy a jej podpísanie. Taliansko vyžaduje vyhlásenie pri sobáši alebo formu verejnej listiny.

Dánsko, Estónsko a Slovinsko vyžadujú registráciu predmanželskej zmluvy v registri a Švédsko na daňovom úrade. Vo Francúzsku sa zaznamenáva uzavretie zmluvy do sobášneho listu. Česko, Holandsko, Chorvátsko, Lotyšsko a Maďarsko umožňujú registráciu zmluvy vo verejnom registri.

Viacere štáty poskytujú pomerne veľkú mieru slobody pri uzatváraní predmanželských zmlúv (Česko, Dánsko, Francúzsko, Holandsko, Maďarsko, Portugalsko, Slovinsko alebo Španielsko). Estónsko a Lotyšsko limitujú zmluvné strany na výber zo zákonom stanovených režimov a menšie úpravy týchto režimov v zákonom stanovených prípadoch. Vo Fínsku, Švédsku a Taliansku sa zameriavajú najmä na to, čo nebude patriť do spoločného majetku manželov. Slobodná vôľa je však obmedzená najmä zákonmi (Česko, Francúzsko, Holandsko, Maďarsko, Portugalsko, Španielsko), dobrými mravmi (Francúzsko, Nemecko) a vyváženosťou (Holandsko, Nemecko). V Poľsku možno zúžiť alebo rozšíriť rozsah zákonom stanoveného režimu. Právna úprava však stanovuje aj to, čo nemožno zahrnúť do spoločného majetku.

V prípade majetkových vzťahov manželov treba uviesť, že Česko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Chorvátsko, Lotyšsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Taliansko, Slovinsko a Španielsko nerozlišujú medzi úpravou majetkových vzťahov pred manželstvom a počas manželstva. Používajú ten istý inštitút pre obe situácie. Preto aj rozsah možných zmien je totožný s tým, čo je uvedené v predchádzajúcom odseku.

„Mimosúdny“ rozvod je z vybraných štátov možný v Estónsku, Francúzsku, Lotyšsku, Portugalsku, Rumunsku, Slovinsku a Španielsku. Bulharská, česká, fínska, holandská, chorvátska, írsky,

litovská, luxemburská, maďarská, maltská, nemecká, poľská, rakúska a švédka právna úprava neumožňuje „mimosúdny“ rozvod.

Estónsko, Portugalsko a Rumunsko umožňujú rozvod na matrike. Najbežnejšou možnosťou je rozvod u notára (*Estónsko, Francúzsko, Lotyšsko, Rumunsko, Slovinsko a Španielsko*). *Estónsko* však vyžaduje notára s udelenou právomocou, ktorá sa viaže na povolenie a špecializáciu. *Francúzsko* vyžaduje podpísanie návrhu aj advokátmi manželov. *Estónsko* upravuje lehotu na rozmyslenie v dĺžke jedného mesiaca, *Lotyšsko* a *Rumunsko* zhodne 30 dní. *Estónsko* stanovuje aj lehotu na rozvod, ktorý sa musí uskutočniť do troch mesiacov. V *Španielsku* nesmú mať manželia deti, v *Lotyšsku, Portugalsku a Rumunsku* možno rozviesť aj manželstvo s dieťaťom, ale musí byť podpísaná dohoda o výkone práv a povinností. *Portugalsko* však podmieňuje schválenie predmetnej dohody prokurátorom. Vo *Francúzsku* sa dieťa môže domáhať práva vypočutia na súde.

6. Zdroje

1. Európsky portál elektronickej justície, sekcia rodinného práva. Dostupné na: https://e-justice.europa.eu/508/SK/family_matters_amp_inheritance.
2. Manželská zmluva: dáva vám zmysel alebo nie?. Dostupné na: <https://www.finanztip.de/ehevertrag/>.
3. Manželské zmluvy. Dostupné na: <https://www.esteri.it/it/servizi-consolari-e-visti/italiani-all-estero/attinotarili/convenzioni-matrimoniali/>.
4. Notársky poriadok. Dostupné na: <https://likumi.lv/ta/id/59982-notariata-likums>.
5. Občiansky zákonník (Francúzsko). Dostupné na: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_1c/LEGITEXT000006070721/LEGISCTA000006118084/#LEGISCTA000006118084.
6. Občiansky zákonník (Holandsko). Dostupné na: https://wetten.overheid.nl/BWBR0002656/2024-01-01#Boek1_Titeldeel8.
7. Občiansky zákonník (Litva). Dostupné na: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.107687>.
8. Občiansky zákonník (Lotyšsko). Dostupné na: <https://likumi.lv/ta/id/90223>.
9. Občiansky zákonník (Luxembursko). Dostupné na: https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/code/civil/20230923#chapter_19.
10. Občiansky zákonník (Maďarsko). Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>.
11. Občiansky zákonník (Malta). Dostupné na: <https://legislation.mt/eli/cap/16/eng/pdf>.
12. Občiansky zákonník (Nemecko). Dostupné na: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/index.html#BJNR001950896BJNE13760237>.
13. Občiansky zákonník (Portugalsko). Dostupné na: <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/decreto-lei/1966-34509075>.
14. Občiansky zákonník (Rumunsko). Dostupné na: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/175630>.
15. Občiansky zákonník (Taliano). Dostupné na: <https://www.altalex.com/documents/news/2014/04/15/del-regime-patrimoniale-della-famiglia>.
16. Občiansky zákonník (Španielsko). Dostupné na: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1889-4763>.
17. Zákon č. 40/1964 Z. z. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Dostupné na:
18. <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/>.
19. Zákon č. 89/2012 Zb. Občiansky zákonník. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>.
20. Zákon o rodine (Bulharsko). Dostupné na: <https://lex.bg/laws/ldoc/2135637484>.
21. Zákon o finančných vzťahoch manželov (Dánsko). Dostupné na: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/774#idb461a437-4327-427f-8a96-acdf65cfddf3>.
22. Zákon o rodine (Estónsko). Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072023007?leiaKehtiv>.
23. Zákon o rodinnom stave (Estónsko). Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072023063?leiaKehtiv>.

24. Zákon o manželstve (Fínsko). Dostupné na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234#O2L3>.
25. Zákon o rodine (Chorvátsko). Dostupné na: <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon>.
26. Zákon o rodine (rozvod) (Írsko). Dostupné na: <https://revisedacts.lawreform.ie/eli/1996/act/33/revised/en/html#SEC38>.
27. Zákon o rodine a poručníctve (Poľsko). Dostupné na: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640090059/U/D19640059Lj.pdf>.
28. Zákon o manželstve (Rakúsko). Dostupné na: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001871>.
29. Zákona o rodine (Slovinsko). Dostupné na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO7556>.
30. Zákon o manželstve (Švédsko). Dostupné na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/aktenskapsbalk-1987230_sfs-1987-230/#K7.

Všetky zdroje sú aktuálne k dňu zverejnenia

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na:
[https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/
materialy/pm](https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm)

Parlamentný inštitút
Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
pi@nrsr.sk
www.nrsr.sk

